

**คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี**
**Desirable Characteristics of the School Administrators in the Schools under the
Office of Non-Formal and Informal Education, Ubon Ratchathani Province**

ศรัญญา โบนุญชต์โขง¹ อธิป เกตุศิริ² สุวิมล โพธิ์กลิ่น³

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²⁻³อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา เปรียบเทียบและข้อเสนอแนะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ อายุและประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 225 คน ได้มาจากการเทียบจำนวนประชากรกับกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Mogan แล้วใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะมาตราประเมินค่า 5 ระดับ โดยได้ค่าเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่า F (F-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ว่าควรมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีเหตุผล ใจกว้าง วางตนเป็นกลาง มีมนุษยสัมพันธ์ดี รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน เสียสละ มีความรับผิดชอบ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ตน กล้าตัดสินใจและสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความรู้ด้านกฎ ระเบียบ วินัยและข้อปฏิบัติขององค์กร สามารถเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริมให้บุคลากรทุกส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจในการปฏิบัติงาน สร้างความสามัคคี มีความคิดสร้างสรรค์ บริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในหน่วยงาน สามารถบริหารความขัดแย้งของบุคลากรในหน่วยงาน และให้สิทธิเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The research aimed to study, compare, and recommend desirable characteristics of the school administrators under the office of Non-formal and Informal Education, Ubon Ratchathani Province classified by genders, ages, and working experiences. The samples were 225 participants: teachers and educational personals of the Non-formal and Informal Education, Ubon Ratchathani Province in the academic year 2018. They were determined the sample size by comparing the population and the samples based on the Krejcie and Mogan approach, and then randomized by simple random sampling from the schools. The research instrument was a five-rating scale questionnaire with the reliability value of .98. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings were as follows.

1. The overall of the desirable characteristics of the school administrators under the office of Non-formal and Informal Education, Ubon Ratchathani Province in the study was at a high level.

2. The results of the comparison of the desirable characteristics of the school administrators under the office of Non-formal and Informal Education, Ubon Ratchathani Province showed that the desirable characteristics of the school administrators classified by genders, ages, and working experiences in the overall were not different.

3. The results of the study on the recommendations of the respondents related to the desirable characteristics of the school administrators under the office of Non-formal and Informal Education, Ubon Ratchathani Province indicated that the teachers and the educational personals suggested that the school administrators should be healthy, have stable emotion, have reasonable thinking, be open-minded, be neutral, be friendly, listen to the colleagues' opinions, dedicate to work, have responsibility, take into account the common benefits rather than their own benefits, be brave enough to make a decision, be able to solve immediate problems, be able to plan their work systematically, have knowledge of rules, regulations, disciplines, and practices of the organizations, be able to be consultants to give advices in performing the work to the subordinate colleagues, encourage all personals to participate in planning and making decision in the performance, create harmony in the workplaces, have creative thinking, organize spending time effectively, boost morale of the personals in the workplaces, be able to manage the personals' conflicts, and give equal rights to all personals.

Keywords: Desirable characteristics, School administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาฉบับและตามศึกษาตามอัยยาศัย พ.ศ. 2551 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2551 เป็นพระราชบัญญัติที่บังคับใช้กับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองตามศักยภาพ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา ด้วยรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาที่หลากหลาย โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละกลุ่ม โดยมีรายละเอียดตามพระราชบัญญัติ ดังนี้ มาตรา 6 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหลัก ดังต่อไปนี้ 1) การศึกษานอกระบบ (ก) ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งถึงเป็นธรรม และมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน (ข) การกระจายอำนาจแกสถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ 2) การศึกษาตามอัธยาศัย (ก) การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย (ข) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ทั้งส่วนที่เป็นภูมิ ปัญญาท้องถิ่น และส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา (ค) การจัดการรอบหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน มาตรา 7 การ

ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมาย ในเรื่องดังต่อไปนี้ (1) ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม ที่ใช้ความรู้ และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงและคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ (2) ภาศึเครือข่ายเกิดแรงจูงใจและความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา มาตรา 8 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมาย ในเรื่องดังต่อไปนี้ (1) ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (2) ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (3) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 23)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เรียกโดยย่อว่า กศน.อำเภอ เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรียกโดยย่อว่า สำนักงาน กศน. มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษา ดังนี้ (1) จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาศึเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (3) ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ (4) จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ (5) จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น (6) วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ (7) ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้แลประสบการณ์ (8) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (9) พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (10) ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (11) ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้สอดคล้องกับระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด และ (12) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 2-3) โดยการดำเนินงานของ กศน.ตำบล ซึ่งเป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ในระดับตำบล

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านรูปแบบการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา เพื่อเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนวัยแรงงาน และยกระดับทางการศึกษาให้กับประชาชนทุกคนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ผู้บริหาร จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่น บรรลุตามวัตถุประสงค์ และขับเคลื่อนการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ตามภารกิจงานที่ได้รับมอบหมาย การจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ จึงขึ้นอยู่กับการบริหารงานและการมีลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ที่มีส่วนช่วยในการสร้างแรงจูงใจ สนับสนุน ช่วยเหลือและส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชีระ บุญเจริญ (2550: 7) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้มีวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การจัดการและการบริหารสถานศึกษาที่ดี มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ” การพัฒนาทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่เพียบพร้อมด้วยคุณลักษณะหลายประการ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ เป็นผู้ที่ได้บังคับบัญชาให้การเคารพนับถือ และสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับครูและผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานให้เกิดผลดีแก่หน่วยงาน

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด มีภารกิจในการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมาย

นอกระบบที่มีความหลากหลาย และมีรูปแบบการจัดการศึกษา ที่แตกต่างกันออกไป เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนวัยแรงงาน อายุระหว่าง 15 - 59 ปี จากรายงานผลการดำเนินงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปีงบประมาณ 2560 (2561: 25) พบว่า การบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ยังมีปัญหาและอุปสรรค จากการบริหารงาน เช่น การบริหารด้านงบประมาณ มีการบริหารงบประมาณไม่สอดคล้องกับโครงการ/กิจกรรม ตามแผนที่กำหนด ส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และขาดประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สถานที่จัดการเรียนการสอนบางแห่งยังไม่พร้อม ขาดสื่อ วัสดุ/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงาน จึงไม่เพียงแต่จะมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาตลอดจนกลวิธีการปฏิบัติงาน และมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยส่งเสริม สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดการศึกษา ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะเหมาะสม จะสะท้อนให้เห็นถึงผลสำเร็จของการปฏิบัติงานและผลงานในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร รวมถึงขวัญและกำลังใจที่เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้ 1) คุณลักษณะส่วนตัว ประกอบด้วย ด้านร่างกายและจิตใจ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ 2) คุณลักษณะด้านวิชาการ ประกอบด้วย ด้านความรู้ด้านวิชาการทั่วไปและประสบการณ์ ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน 3) คุณลักษณะด้านทักษะ ประกอบด้วย ทักษะด้านกลวิธีการทำงาน ทักษะด้านความนึกคิด และทักษะด้านมนุษย ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สมควรที่จะศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงคุณลักษณะของผู้บริหารในการบริหารงานให้บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติงาน และเพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพ สามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารงานให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อเสนอแนะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 545 คน จากสถานศึกษา

25 แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี 2561)

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 225 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Mogan (บุญชม ศรีสะอาด 2556: 47-48)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรต้น ประกอบด้วย เพศ จำแนกเป็น เพศหญิงและเพศชาย อายุ จำแนกเป็น อายุไม่เกิน 30 ปี อายุ 31 - 50 ปี และ อายุ 51 ปีขึ้นไป และประสบการณ์ทำงาน จำแนกเป็น ต่ำกว่า 5 ปี 5 - 10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี ใน 3 คุณลักษณะ ดังนี้ 1) คุณลักษณะส่วนตัว

ประกอบด้วย ด้านร่างกายและจิตใจ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ 2) คุณลักษณะด้านวิชาการ ประกอบด้วย ความรู้ด้านวิชาการทั่วไปและประสบการณ์ ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน 3) คุณลักษณะด้านทักษะ ประกอบด้วย ทักษะด้านกลวิธีการทำงาน ทักษะด้านความคิดรวบยอด และทักษะด้านมนุษย

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยแยกออกเป็น 3 คุณลักษณะ คือ คุณลักษณะส่วนตัว คุณลักษณะด้านวิชาการและคุณลักษณะด้านทักษะ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี

เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 62 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีของ Scheffe'

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณลักษณะ

ที่มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ คุณลักษณะด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมา คือ คุณลักษณะส่วนตัว ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ส่วนด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คุณลักษณะด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านความคิดรวบยอด

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน โดยพิจารณาเป็นภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณลักษณะด้านวิชาการ ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาการทั่วไปและประสบการณ์ ด้านความรู้ทางวิชาชีพและคุณลักษณะด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณลักษณะด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านความคิดรวบยอด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณลักษณะด้านวิชาการ ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

3.1 คุณลักษณะส่วนตัว

3.1.1 ด้านร่างกายและจิตใจ ผู้บริหารควรมีสภาพร่างกายแข็งแรง มีความมั่นคงทางอารมณ์ ร่าเริงแจ่มใส อัธยาศัยดี เมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีความประพฤติที่ดี วางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่การงาน

3.1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยความยุติธรรม มีเหตุผล ใจกว้าง วางตนเป็นกลาง มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่น หรือหน่วยงานอื่นได้ดี

3.1.3 ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรมีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ มีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใต้บังคับบัญชา คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ตน กล้าตัดสินใจ และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

3.2 คุณลักษณะด้านวิชาการ

3.2.1 ความรู้ด้านวิชาการทั่วไปและประสบการณ์ ผู้บริหารควรมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.2.2 ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ผู้บริหารควรมีความรู้ด้านกฎ ระเบียบ วินัยและข้อปฏิบัติขององค์กร มีความรอบรู้ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

3.2.3 ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของหน่วยงาน มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้

3.3 คุณลักษณะด้านทักษะ

3.3.1 ทักษะด้านกลวิธีการทำงาน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจในการปฏิบัติงาน สร้างความสามัคคี มีทักษะ/เทคนิคการปฏิบัติงานที่หลากหลาย สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน

3.3.2 ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารควรมีความคิดสร้างสรรค์ บริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์งานอย่างเป็นระบบ/สรุปงานอย่างต่อเนื่อง สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน

3.3.3 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในหน่วยงาน สร้างความสัมพันธ์อันดี สามารถบริหารความขัดแย้งภายในหน่วยงาน และให้สิทธิเท่าเทียมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความเฉลียวฉลาด สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยความรอบคอบ มีอารมณ์ที่มั่นคง มีความประพฤติดี มีคุณธรรม มีความสามารถในการแสดงออก และสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจในความตั้งใจของตน ไม่เห็นแก่ตัว มีไหวพริบ เป็นผู้มีการปฏิบัติงานทั้งงานวิชาการ และงานบริหาร สามารถตรวจสอบ ควบคุม และให้คำแนะนำแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาอุปสรรค สามารถเลือกตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้ดี มีการนำกลวิธีและเทคนิคต่าง ๆ เข้ามาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลภายนอกและภายในองค์กร และใช้ความสามารถของครูให้เป็นประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลให้บริหารงานเกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชยารัตน์ ชูมิวคิน (2552: 96) ซึ่งได้ศึกษาคุณลักษณะที่

พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คุณลักษณะทางวิชาการ ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความรู้ด้านวิชาการทั่วไปและประสบการณ์ และคุณลักษณะส่วนตัว ด้านความเป็นผู้นำ ด้านร่างกายและจิตใจ และด้านมนุษยสัมพันธ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารถ พงศศิริ (2558: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณสมบัติทั่วไป ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านความเป็นผู้นำ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน พบว่า

2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคในการปฏิบัติงานเท่าเทียมกัน บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกันทุกฝ่าย นอกจากนี้การมอบหมายงานตามภารกิจงานหรือการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่ได้พิจารณาที่เพศเป็นหลักแต่พิจารณาจากความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งผู้บริหารมีบทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางการบริหารงาน และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ฉะนั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง จึงมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดา หมื่นจง (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเบตง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเบตง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเบตง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศและวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนครูผู้สอนที่มีอายุ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คำสะหวาง จันทะจักษ์ (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตย ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความสามารถทางการบริหาร ด้านคุณธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบคุณลักษณะประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงจำปาสักจำแนกตามเพศตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความเสมอภาคในการปฏิบัติงาน การร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งการทำงานร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่าย ส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุต่างกัน เกิดการรับรู้ และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ว่าต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และตัดสินใจได้ดี มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้นำที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ วางตนได้เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ เป็นนักประสานงานที่ดี มีความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับสังคมและชุมชน นำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนภาคีเครือข่าย จึงส่งผลให้ครูและบุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็น เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ยุดา มาตขาว (2561: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่า 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยจำแนกตาม อายุ เพศ และระดับการศึกษา จากการศึกษาวิจัย พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตาม อายุ เพศ และระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ศิริรัตน์ แฉ่งมรคา (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะรายด้านจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) การมีจิตสำนึกจริยธรรม 2) การมีจิตสำนึกสาธารณะ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การเป็นผู้นำทางวิชาการ 5) การมีวิสัยทัศน์และศักยภาพ 6) การมีแนวคิดการบริหาร เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อจำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา สังกัด ขนาดโรงเรียน เงินเดือน ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง และวิทยฐานะ ไม่พบความแตกต่าง จนถึงระดับที่มีนัยสำคัญ 0.01 เมื่อจำแนกตามเพศ สถานภาพ และสำนักเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี

2.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากหรือมีประสบการณ์ทำงานน้อย ต่างก็มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีความรอบรู้เกี่ยวกับงานวิชาการ และงานบริหาร สามารถวางแผนการบริหารงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เข้าใจวิธีการ กระบวนการทำงาน และยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานของสถานศึกษา และมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากภารกิจงานของสถานศึกษา มีความหลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน การทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน และภาคีเครือข่าย ส่งผลให้ครูและบุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็น เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุติมา ไชยบำรุง (2556: 87) ซึ่งได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน และเมื่อทดสอบรายคู่ พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณสมบัติทั่วไประหว่างประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี กับ ตั้งแต่ 10 - 20 ปี และตั้งแต่ 10 - 20 ปี กับ 21 ปีขึ้นไป ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ในภาพรวมและแต่ละทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านทักษะ และ 3) ด้านการจูงใจ 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี จำแนกตาม เพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตำแหน่งหน้าที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรนำผลการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารงานให้บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.2 หน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวางแผนและกำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่ตำแหน่ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านความคิดรวบยอด ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. อธิป เกตุลิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ความกรุณา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ การเอาใจใส่ และเป็นกำลังใจให้เป็นอย่างดี จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรศ ชันระธิ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.กฤติเดช สุขसार กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ขอบคุณครูและบุคลากรทางการศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะ ด้วยความเต็มใจ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู

อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้การอบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทความรู้ จนทำให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาเพื่อนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่การงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- “พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551,” (2551). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 41 ก. หน้า 2-3. 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551.
- เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร. (2552). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- คำสหวาง จันทะจัก. (2557). *คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ณัฐยารัตน์ ชูมิวศิลป์. (2552). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารกับการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *การบริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ยุดา มาตขาว. (2561). *การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศิริรัตน์ แจ่มมรคา. (2555). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, สำนักงาน. (2561). *นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กคศ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- สามารถ พองศิริ. (2558). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุดา หมั่นจง. (2554). *คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียน ประถมศึกษาอำเภอเบตงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุติมา ไชยบำรุง. (2556). *ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2*. ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

